

Dnr: M2017/02561/Ee

Regeringskansliet
Miljö- och energidepartementet

Anna Liljeblad
anna.liljeblad@energigas.se

m.registrator@regeringskansliet
filip.vestling@regeringskansliet.se

Stockholm den 10 januari 2018

Remissvar gällande Energimarknadsinspektionens rapport Nya regler för elnätsföretagen inför perioden 2020-2023 (Ei R2017:07)

Energigas Sverige, som är branschorganisationen för energigaserna i Sverige, har tagit del av rubricerad remiss.

Energimarknadsinspektionens (Ei) rapport avser förslag till nya regler för elnätsföretagen. Eftersom regleringen av elnäts- och gasnätsföretag i huvudsak är densamma – bl.a. baseras regleringen på i stort sett likalydande EU-direktiv – kommer en förändring av regleringen för elnätsföretagen sannolikt innebära att motsvarande förändringar genomförs även för gasnätsföretagen. Som branschorganisation för energigaserna i Sverige ser Energigas Sverige det därför som angeläget att lämna synpunkter på remissen även om Energigas Sverige inte utgör formell remissinstans.

Energigas Sveriges huvudsakliga synpunkter

Energigas Sverige motsätter sig Ei:s förslag att författningsreglera avkastningen (kalkylräntan).

Energibranschen står just nu inför stora utmaningar med anledning av energiomställningen, där bl.a. gasnäten och energigaserna kommer att utgöra en viktig del i det framtida energisamhället. För att säkerställa en långsiktig utveckling av energisystemet och möjliggöra energiomställningen är det väsentligt med en förutsägbar och stabil reglering. Trots detta har regleringen ändrats ett flertal gånger sedan avregleringen av el- respektive gasmarknaden. Nuvarande förhandsreglering i ellagen respektive naturgaslagen har tillämpats sedan 2012 för elnätsföretagen och sedan 2015 för gasnätsföretagen. Syftena med regleringen är förutsägbarhet och långsiktiga och stabila villkor. Mot denna bakgrund bedömer Energigas Sverige att en mer grundlig utredning och konsekvensanalys måste genomföras innan en eventuell förändring av regelverket genomförs.

Förslaget är inte förenligt med den rättspraxis som finns

När den nuvarande förhandsregleringen infördes förutsågs en närmare reglering genom praxis. Praxis som Energigas Sverige uppfattar att det nu finns. Som Ei påpekar i rapporten har regleringen varit föremål för flera omfattande domstolsprocesser. Energigas Sverige bedömer att dessa domstolsprocesser inneburit, tvärt emot vad Ei gör gällande i rapporten, att det nu finns vägledning för hur kalkylräntan ska fastställas. Domstolarna har grundat sina bedömningar på el- respektive gasmarknadsdirektivet, EU-domstolens praxis, svensk lag samt syftena med förhandsregleringen. Ei:s förslag är inte förenligt med denna praxis, bl.a. vad gäller vilket tidsperspektiv som ska tillämpas vid beräkningen av kalkylräntan och vilket underlag som ska användas vid fastställandet av den riskfria räntan.

Angående tidsperspektivet har domstolarna vid flera tillfällen slagit fast att ett långsiktigt perspektiv ska användas vid beräkningen av den regulatoriska kalkylräntan. Kammarrätten i Jönköping har bl.a. i de tre pilotdomar avseende elnätsföretagens intäktsramar för tillsynsperioden 2012-2015 understrukt att ett långsiktigt perspektiv med en stabil kalkylränta har en positiv effekt på nät-företagens vilja och förmåga att genomföra de investeringar som krävs, medan ett kortsiktigt perspektiv får till följd att intäktsramen kan variera kraftigt mellan tillsynsperioderna. Något som är till nackdel även för kunderna. Energigas Sverige noterar att Ei i sin rapport, trots den praxis som finns, föreslår att kalkylräntan ska fastställas utifrån ett kortsiktigt perspektiv, begränsat till den fyraåriga tillsynsperioden.

Angående den riskfria räntan, som är en avgörande parameter vid fastställandet av kalkylräntan, har domstolarna kommit fram till att den enligt vedertagen ekonomisk teori ska bestämmas utifrån en löptid som sammanfaller med investeringshorisonten och att den därför inte ska fastställas endast utifrån 10-åriga statsobligationer. I rapporten föreslår dock Ei att den riskfria räntan ska fastställas endast utifrån 10-åriga statsobligationer.

En detaljreglering av kalkylräntan i författning är inte tillåten

Ei föreslår att metoden för att beräkna kalkylräntan detaljregleras i förordning. Av el- respektive gasmarknadsdirektivet följer dock att det är tillsynsmyndigheten som ska fastställa tariffer eller metoder för beräkning av tarifferna och att detta ska ske oberoende och utan anvisningar från regeringen eller annat politiskt organ. Enligt EU-kommissionen får en medlemsstat föreskriva generella riktlinjer avseende energipolitiken så länge dessa inte inkräktar på tillsynsmyndighetens självständighet och oberoende. Ei:s förslag kan inte anses utgöra några sådana generella riktlinjer utan avser en detaljerad reglering av kalkylräntans beräkning. En sådan detaljreglering är inte tillåten. Detta gäller oavsett om den genomförs genom lag eller förordning.

En sådan detaljreglering kan inte heller genomföras genom att Ei utfärdar föreskrifter. Av el-marknadsdirektivet och unionsrätten följer att tillsynsmyndighetens beslut ska vara överklagbara. Detaljerade föreskrifter avseende beräkningen av kalkylräntan skulle i praktiken innebära att det inte finns en reell möjlighet för nätföretagen att överklaga Ei:s beslut avseende kalkylräntan.

Förslaget innebär att intäktsramarna fastställs först i efterhand

Ei föreslår att flera centrala parametrar vid beräkningen av kalkylräntan ska fastställas först i efterhand utifrån verkligt utfall. I praktiken innebär förslaget en efterhandsreglering där nätföretagen först efter tillsynsperioden kommer att veta vilken avkastning de har rätt till och först då kan beräkna en korrekt intäktsram. Det bör noteras att Ei:s förslag innebär att det kan vara en betydande skillnad mellan den intäktsram som fastställs i efterhand och den i förväg fastställda intäktsramen. Förslaget överensstämmer inte med det krav på en förhandsreglering som uppställs i el- och gasmarknadsdirektivet.

Enligt direktiven ska tillsynsmyndigheten i förväg fastställa eller godkänna tarifferna eller metoderna för beräkning av tarifferna. Ei:s förslag innebär dock att det beslut om fastställande av intäktsramen som Ei fattar före tillsynsperioden i praktiken blir verkningslöst i och med att nätföretagen förutsätts avvika från beslutet och löpande under tillsynsperioden uppdatera sina intäktsramar utifrån aktuella marknadsräntor. Det kan här särskilt noteras att Ei föreslår ett överdebiteringstillägg som innebär att de nätföretag som följer intäktsramsbeslutet riskerar en kraftig sanktionsavgift. Förslaget innebär således att intäktsramsbeslutet i praktiken inte är bindande. Det innebär en stor osäkerhet för nätföretagen och är inte förenligt med förhandsregleringen och kravet på förutsägbarhet. Det går inte heller ihop med direktivens krav på att tillsynsmyndighetens beslut ska vara bindande och ellagens respektive naturgaslagens bestämmelser om att intäktsramsbeslutet gäller omedelbart, oberoende av om det överklagats. Dessutom innebär det en administrativ börda för nätföretagen och det kan ifrågasättas i vilken utsträckning det ens är möjligt

för samtliga elnätsföretag (och gasnätsföretag) att göra de löpande avstämningar och uppdateringar av intäktsramen utifrån aktuella marknadsräntor som förslaget förutsätter.

Med vänliga hälsningar,

Maria Malmkvist
Vd

Anna Liljeblad
Ansvarig Industri, Distribution och El
och värme